

Megato ya Mešomo e Tlwaelegilego ya Mmušo le Ditaelo tša Mananeo a ECD

Kakaretšo le lenaneo la go hlola

Ye ke kakaretšo ya Megato ya Mešomo e Tlwaelegilego le Ditaelo tše di sepedišanago le go bulwa ga mananeo a ECD, tše di lokollotšwego ke Lefapha la tša Leago.

Re fetotše ditokumente tše gore e be lenaneo le bonolo la go hlola gore o kgone go šoma ka lona. Dilo ka moka tše o di hlokago di gona lenaneong le.

Megato ye e Tlwaelegilego ya go Šoma e na le mekgwa e mengwe le ditaelo. Ge e ba o nyaka go di bala, o ka di hwetša go [Directions data-free go smartstart.org.za](https://www.smartstart.org.za)

Megato e Tlwaelegilego ya go Šoma e na le ditekanyetšo tše pedi:

- Ditekanyetšo tše o swanetšego go di diriša **pele o bula**. Bontši bja tše bo swana le dilo tše di lego ka go lenaneo la Fomo ya Boitlhahlobo. O se ke wa tshwenyega, e fo di kgetha gape mo go tiišetša gore o di dirile.
- Megato yeo o swanetšego go e tšea **tšatši ka tšatši**. Tše ke dilo tše o swanetšego go gopola go di dira ka mehla. Go tla ba thata go gopola dilo ka moka, ka gona bea lenaneo le mo o ka le bonago e le gore o le hlole ka mehla.

Gopola, mohlhli wa gago wa Smartstart o gona go go thuša. Ge go nale seo o sa se kwešišego goba o hloka thekgo, mo letšetše mogala.

1. Megato ya kakaretšo

Karolo ye ke ya megato ya motheo yeo o swanetšego go e tšea gore lenaneo la gago le thome.

O swanetše go dira'ng pele o bula?	Ke dirile se ✓
Tlatša Fomo ya Boitlhahlobo gomme o e romele (kgopela Mohlahli wa gago gore a go thuše)	
Phetha tlwaetšo ya SmartStart re-opening	
Saena le go bontšha Boikano bja Tirišano (bjo bo lego go wepesaete ya SmartStart)	
Saena le go bontšha Lenaneo la Mošomo Nakong ya Coronavirus (leo le lego go wepesaete ya SmartStart)	
Ge e ba o na le bathuši goba bašomi ba bangwe, kopana le bona gomme ka bokopana o ba hlalose tše megato e mefsa (bona Karolo 2 ka mo tlase)	
Tiišetša gore o na le dilo tše di lekanego tša go hlwekiša, disepa, di-mask tša go thiba sefahego (e 2 ya mošomi o mongwe le o mongwe, le e 6 ya bana ya sphere)	
Hlwekiša lefelo, didirišwa le dithoye tša gago gabotse	
Tiišetša gore o na le meetse a lekanego a go nwa, a go hlapa matsogo le a go hlwekiša	

2. Tirišano ya bašomi le thekgo

Karolo ye ke ya go thuša mothuši wa gago le bašomi ba bangwe go kwešiša megato e mefsa yeo ba swanetšego go e diriša tšatši ka tšatši. O tla swanelwa ke go rulaganya seboka se se kgethegilego sa go ba hlalosešša dilo pele o bula lenaneo la gago- lenaneo leo le lego ka tlase le hlalosa seo se swanetšego go akaretšwa sebokeng seo.

Ge e ba o se na mothuši goba bašomi, o swanetše go tiišetša gore o feditše lenaneo la SmartStart re-opening.

O swanetše go bolela ka'ng sebokeng sa go hlalosešša bašomi?	Ke dirile se ✓
Diriša diphostara tša tsebišo tša SmartStart go botša bašomi ba gago ka: <ul style="list-style-type: none"> • Megato ya go thibela go fetelwa ke bolwetši • Go hlapa matsogo • Dula o šetša maswao a go fetelwa – gomme o tšee kgato ka pelapela • Ruta bana maitshwara a maleba a go thibela go ata ga bolwetši 	
Boledišanang le go dumelolana ka megato ya go hlwekiša mafelo a go ruta, didirišwa le dintlwana goba di-toilet tšatši ka tšatši	
Diriša dintlha tša Tlhahlo ya SmartStart go botša bašomi ka: <ul style="list-style-type: none"> • Go hlohlwa tšatši ka tšatši • Go diriša di-mask • Go se ipee kgauswi le ba bangwe • Go boledišana le bana ka Coronavirus • Diphetogo go lenaneo la SmartStart 	
Boledišanang le go dumelolana ka mekgwa ya go šia bana le go ba tšea	
Boledišanang le go dumelolana ka tsela yeo bana ba tlogo go bewa ka dihlopha tše dinyenyane	
Ge e ba le na le diklase tše mmalwa, boledišanang le go dumelolana ka lenaneo la go raloka ka ntle	
Botša bašomi moo dintlha tša Tlhahlo ya SmartStart di tla bewago gona gore ba ipalele tšona	

3. Go lokiša lefelo la go rutela (ka ntle le ka gare)

Karolo ye e bolela ka dilo tše o swanetšego go di dira go lokiša pele o bula lefelo la dithuto le lenaneo la gago.

O swanetše go dira'ng pele o bula?	Ke dirile se ✓
Mafelo ka moka, dithoye, dipuku le dilo tša go ithuta, fenešara, didirišwa, dilo tša go bapala ka ntle, tša go apea, le dintlwana goba di-toilet di hlwekišwa gabotse le tšatši pele le bula	
Dithoye tše boleta di phuthilwe tša bewa	
Dikotlelo tša santa di tšholotšwe goba tša tswalelwa	
Go na le lenaneo la go hlwekiša tšatši ka tšatši	
Tiišetšang gore kelela-moya e šoma gabotse lefelong la thuto (bulang mafasetere/mabati gore moya o tsene le go tšwa)	
Lefelo la go ithuta le rulagantšwe gabotse gore bana ba se dule kgauswi le kgauswi (ka mohlala, go swaiwe gabotse mo fase go bontšha mafelo a go bapala le a go dula)	

4. Go boledišana le batswadi pele le bula

Karolo ye ke ya go nea batswadi tsebišo yeo ba e hlokago pele le bula mananeo a lena.

O swanetše go dira'ng pele o bula?	Ke dirile se ✓
Tlatšang lengwalo leo le romelwago batswadi (leo le hwetšagalago wepesaeteng ya SmartStart) gomme le nee batswadi ka moka kopi	
Kgopelang batswadi ka moka gore ba le nee dilipi tše di saenwego tšeo di lego mafelelong a lengwalo la batswadi	
Tiišetšang gore le na le dinomoro tša motswadi yo mongwe le yo mongwe wa ngwana gotee le tše dingwe tšeo le ka mo hwetšago go tšona	

5. Go hlama mananeo a lena

Karolo ye ke ya megato yeo le swanetšego go ba le yona le go e bontšha mo mabotong.

O swanetše go dira'ng pele o bula?	Ke dirile se ✓
Le swanetše go bontšha ditemošo tše: <ul style="list-style-type: none"> • Boikano bja Tirišano • Lenaneo la Mošomo Nakong ya Coronavirus 	
Le phare diphostara tše tša tsebišo: <ul style="list-style-type: none"> • Kamoo re ka fokotšago go ata ga Coronavirus • Kamoo re ka bago šedi maswaong a Coronavirus • Kamoo re ka hlapago matsogo • Phostara ya tsebišo ya bana e bontšhago maitshwaro a mane a bohlokwa 	

6. Go tšwa le go tsena mošomong

Karolo ye e na le megato yeo e swanetšego go tšewa ke bašomi le bana ge ba tsena le go tšwa lefelong la lena.

O swanetše go dira'ng pele o bula?	Ke dirile se ✓
Botša bathuši le bašomi gore ba swanetše go hlapa matsogo ge ba fihla	
Go swanetše go ba le lefelo la go hlapela matsogo mojakong goba dikgorong tša lefelo la lena	
Go na le lefelo la ka thoko leo mošomi le ngwana yo mongwe le yo mongwe e a ka beago dilo tša gagwe	
Ge e ba le na bana ba bantši, rulaganya gore go be le dinako tše di fapafapanego tša go tliša bana le go ba tšea gomme o botše batswadi	
Dikota, mathale le maswika goba maswao ao a lego mo fase di swanetše go bontšha moo bana ba swanetšego go ema gona (bonyenyane go be le sekgoba sa dimithara tše 1.5 mo gare)	
Go be le lefelo leo le kgonago go le bona leo bana ba ka emago go lona ge bana ba bangwe ba sa hlolwa	

O swanetše go dira'ng tšatši ka tšatši?	Ke tlo dira se ✓
Tiišetša gore bana le bašomi ba hlapa matsogo ge ba tsena le pele ba sepela	
Bea diphostara tša gore 'Hle fola mo'	
Tiišetša gore batswadi ba apara di-mask ge ba tliša bana le ge ba ba tšea	

7. Go hlola Coronavirus

Karolo ye ke ya megato yeo e swanetšego go tšewa ya go hlola bana le bašomi tšatši ka tšatši. Tiišetša gore o bea leswalo leo le sepedišanago le Tlhahlo ya SmartStart, le le rego 'Kamoo go ka hlolwago tšatši ka tšatši' ka ge le bontšha megato yeo o swanetšego go e latelwa tšatši ka tšatši.

O swanetše go dira'ng pele o bula?

Ke dirile se ✓

Botša bašomi ka moka le bathuši dipotšišo tša go hlola tšeo ba swanetšego go ipotšiša tšona pele ba etla mošomong tšatši ka tšatši

Hlaloša megato ya go hlola go bašomi ka moka le bathuši

Bea lefelo kua mojako goba kgorong la go hlola tšatši ka tšatši

Dira lenaneo la go bona bao ba hlotšwego tšatši ka tšatši

O swanetše go dira'ng tšatši ka tšatši?

Ke tlo dira se ✓

Bea lefelo la go hlola le le nago le phostara e rego: 'Lefelo la go Hlola' gomme go be le thermometer (ge e le gona)

Hlola ngwana le mošomi yo mongwe le yo mongwe mathomong a letšatši le lengwe le le lengwe

8. Go ipea kgole le ba bangwe

Karolo ye ke ya kamoo o ka thekgago yo mongwe le yo mongwe go leka go dula mithara o 1 kgojana le ba bangwe. Gopola gore go ipea kgole le ba bangwe go tla ba thata go bana gomme se se swanetše go dirwa ka botho le ka tsela e lerato, o se ke wa galefela bana. Bala temošo ya Tlhahlo ya SmartStart ya 'Kamoo o ka thekgago go ipea kgole le ba bangwe' go bona ditaba ka botlalo. Temošo yela ya tlhahlo ya 'Kamoo o ka fetolago lenaneo la gago' le yona e na le dipapadi le mediro yeo le ka e dirago yeo e thekgago go ipea kgole le ba bangwe.

O swanetše go dira'ng pele o bula?

Ke dirile se ✓

Boledišana le bašomi le bathuši gore ba swanetše go kgothaletša go ipea kgole le ba bangwe ka tsela e boleta le e lerato, eupša ga e bolele gore ba swanetše go tlogela bana ba se na seo ba ka se dirago

Ge e ba go na le bana ba bantši, rulaganya gore bana ba dule ka dihlopha tše dinyenyane karolong e nngwe le e nngwe, go e na le gore ba kopane

Nakong ya go robala, swayang mapai le matrasedi gore ngwana o tee a šomiše wona ka mehla

O swanetše go dira'ng tšatši ka tšatši?

Ke tlo dira se ✓

Gopotša bana mathomong a letšatši le lengwe le le lengwe ka go ipea kgole le ba bangwe le go dula 'madulong' a bona (diriša phostara ya bana ya tsebišo ya SmartStart)

Ka nako ya dijo, tiišetša gore ba dula mithara o 1 kgole le yo mongwe

Nakong ya go robala, tiišetša gore matrasedi a bokgole bja mithara o 1 go a mangwe

9. Di-mask le ditlelafo

Karolo ye ke ya go hlalosa go šomišwa ga mask le ditlelafo tša rubber go itšhireletša, go šireletša bašomi le bana. Bana ba mengwaga e 2 go ya godimo ba swanetše go kgothaletšwa go apara mask eupša o se ba gapeletše.

Ge ngwana a lwala gomme a na le maswao a Coronavirus a le sekolong, o swanetše go apara mask ka mehla ge a sa emetše motswadi gore a mo late. Bala temošo ya Tlhahlo ya SmartStart e rego 'Kamoo o ka dirišago mask' go bona ditaba ka botlalo.

Ga go mošomi goba ngwana yo a swanetšego go apara ditlelafo tša polasetiki. Lega go le bjalo, go kaone gore ba apare ditlelafo tša rubber ge ba hlwekiša gomme ba di hlatse ka morago.

O swanetše go dira'ng pele o bula?

Ke dirile se ✓

Tiišetša gore o na le di-mask tše 2 tša mašela bakeng sa mošomi yo mongwe le yo mongwe

Tiišetša gore o na le di-mask tše 6 tša mašela tša bana

O swanetše go dira'ng tšatši ka tšatši?

Ke tlo dira se ✓

Tiišetša gore bašomi ba apara di-mask tša mašela tšatši ka tšatši

Tiišetša gore di-mask tša mašela di dirišwa go ya ka temošo ya Tlhahlo ya SmartStart e rego 'Kamoo o ka dirišago mask'

Fetola le go hlatse mask wa lešela tšatši ka tšatši

Ge ngwana a ka tla a se a swara mask, mo nee wona gore a o diriše ge a le sekolong

10. Megato ya bohlweki

Karolo ye ke ya go hlapa matsogo, mekgwa e ka dirišwago dintlwaneng goba di-toilet le e mengwe ya bohlweki. Go fihla moo go kgonegago, bana ba swanetše go hlapa matsogo ka sesepa le meetse a hlwekilego go e na le go diriša sanitiser. Ge e ba e dirišwa, sanitiser e swanetše go ba le 70% ya alcohol.

O swanetše go dira'ng pele o bula?

Ke dirile se ✓

Hlana megato ya go hlapa matsogo nako le nako mo letšatšing

Tiišetša gore o na le dithišu tše di lekanego gore bana ba iphomole dinko

Tiišetša gore mafelo a go fetola bana mengato a kgole le moo go direlwago dijo

O swanetše go dira'ng tšatši ka tšatši?

Ke tlo dira se ✓

Tiišetša gore bana le bašomi ba hlapa matsogo gantši mo letšatšing, pele le ka morago ga a) go diriša ntlwana goba toilet le b) go ja

O se diriše ditoulo tša go phumola matsogo – go kaone matsogo a omišwe ke moya

Hlwekiša dipompi le dilo tša go swara meetse ka mehla ka sebolaya-ditwatši

Ka mehla hlola tsela yeo bana ba dirišago sanitise

Bea dilwana tša go kakela bokgole bja dimithara tše 1.5 le e nngwe le/goba kgopela bana go diriša ntlwana goba toilet ka dinako tše dingwe

Gopotša bana ka mehla ka mekgwa e mebotse ya go bohlweki (ba se ikgome difahlego, ba gohlolele ditšung) le go hlapa matsogo (diriša phostara ya tsebišo ya bana)

11. Go laola bohlweki le go fetelwa

Karolo ye ke ya go boloka sekolo sa gago se hlwekile se se na ditwatši. Ela hloko gore dipampiri le dipuku ga di tšewe e le dilo tše kotsi tša ditwatši gomme ga di hloke go hlwekišwa ka mehla.

O swanetše go dira'ng tšatši ka tšatši?	Ke tlo dira se ✓
Tiišetša gore go ba le moya o lekanego lefelong la thuto (bula mafasetere/mabati gore moya o tsene le go tšwa)	
Hlwekiša lefelo la lena le dithoye ka moka le didirišwa mafelelong a letšatši le lengwe le le lengwe	
O se ke wa dumelela dithoye le dilo tše dingwe tša batho di tlišwa sekolong	
O se kgopele bana thušo ya go hlwekiša	
O se romele dilo le ge e le dife gae le bana (ka mohlala, dithoye, dipuku le mešongwana)	
Hlwekiša difouno le didirišwa tša elektroniki pele le ka morago ga go di diriša	

12. Go šireletša mafelo

Karolo ye ke ya go fokotša makga ao bana ba kgomanago le batho ba bangwe.

O swanetše go dira'ng tšatši ka tšatši?	Ke tlo dira se ✓
O se dumelele batswadi le baeng ba bangwe go tsena sekolong	
Ge e ba batswadi goba baeng ba bangwe (ka mohlala, batho ba go lokiša) ba gapeletšega go tsena sekolong, ba hlole gomme o ba kgopele go apara mask	
Ge ele gore lenaneo la gago o le direla ka gae ,šomiša lefelo Leo le kgethilwego go direla lenaneo fela. Se dumelele batho Ba bangwe Ba šomiša lefelo Le ge o le gare ga lenaneo la dithuto.	

13. Go fetola lenaneo la thuto le dikagare

Karolo ye ke ya diphetogo tšeo le tla swanelago ke go di dira lenaneong la SmartStart go fokotša go fetelwa ke bolwetši.

O swanetše go dira'ng pele o bula?	Ke dirile se ✓
Rulaganyang kamoo le tlogo go tiiša megato ya bohlweki e bjalo ka go hlapa matsogo lenaneong la letšatši	
Balang le go nagana ka temošo ya Tlhahlo ya SmartStart e rego 'Kamoo le ka fetolago lenaneo'	
Ge e ba go na le bana bo ba nago le mathata a tša maphelo sekolong sa lena, le se ke la ba beela ka thoko	
Go bana bao baka se kgonego go boa lenaneong, efa batswadi maele le dilo tše dingwe tše di ka ba thekgago, go thuša bana dithutong ge ba le gae	

O swanetše go dira'ng tšatši ka tšatši?	Ke tlo dira se ✓
Ipheng nako mathomong a letšatši go gopotša bana ka mekgwa ya bohlweki	
Kgethang mešongwana e kgothaletšago go ipea kgole le ba bangwe mara e dira gore bana ba itšhidulle	
O se dumelele bana ba bapala ka meetse	
Le se tšee maeto goba go tšwela ka ntle	
Ge e ba go na le bana ba bantši, dirang gore ba bapale ka ntle ka dinako tša go se swane	

14. Go lokiša dijo le go di aba

Karolo ye ke ya go lokišwa ga dijo, dino le go di aba ka tsela ya maleba le ya bohleki.

O swanetše go dira'ng tšatši ka tšatši?	Ke tlo dira se ✓
Tiišetšang gore motho ofe le ofe yo a lokišago dijo o hlapa matsogo pele le ka morago ga go di lokiša	
Tiišetšang gore dilo tša go šoma le dikotlelo di hlwekile	
Hlatswang dienywa le merogo gabotse	
Hlatswang gabotse merwalo ya dijo e tsenago sekolong ka pela pela ge e fihla	
Le se dumelele bana go fana dijo, dino goba dikotlelo	
Hlwekišang dikhaftini tšeo bana ba tlogo le tšona gabotse ge di se na go fihla	

15. Bophelo bja bana

Karolo ye ke ya go hlola maswao a Coronavirus – le go tšea kgato ka pela pela. Hlolang phostara ya SmartStart e rego 'Kamoo le ka hlolago maswao' go bona ditaba ka

O swanetše go dira'ng pele o bula?	Ke dirile se ✓
Kgopelang batswadi bao bana ba bona ba nago le maswao a latelago gore ba bee bana gae, goba ba le fe lengwalo la ngaka: <ul style="list-style-type: none"> • Malwetši a leabela a sepedišanago le go hema (ka mohlala, Cystic Fibrosis goba bothata bja mafahla) • Mathata a pelo • Bolwetši bjo bo hlaselago mašole a mmele (ka mohlala, HIV/AIDS, kankere. • Mathata a go šarakana ga mašole a mmele goba monagano 	

O swanetše go dira'ng tšatši ka tšatši?	Ke tlo dira se ✓
Hlolang bana go bona ge e ba ba na le maswao a Coronavirus	
Ge e ba ngwana a bontšha maswao a Coronavirus: <ul style="list-style-type: none"> • Mo aroganyeng le bana ba bangwe gomme le tiišetše gore o apara mask • Founelang motswadi gomme le mo kgopele gore a mo late gateete • Phumolang selo le lefelo le lengwe le le lengwe leo a le kgwathilego le diriša sebolaya-ditwatši • Ka morago ga letšatši leo, botšang batswadi ba bangwe gore go bile le ngwana yo a bego a na le maswao a Coronavirus 	
Ge e ba go na le lefelo la go bea balwetši, dulang le hlola bana le go hlwekiša mafelo ao gabotse	

16. Go boloka pegu

Karolo ye ke ya pegu yeo le swanetšego go e boloka.

O swanetše go dira'ng tšatši ka tšatši?	Ke tlo dira se ✓
Bolokang dipego tše di latelago: <ul style="list-style-type: none"> • Pegu ya bana le bašomi bao ba tlilego sekolong • Pegu ya go hlolwa tšatši ka tšatši • Pegu ya tlwaetšo ya bašomi • Pegu ya bao ba bilego le Coronavirus (diriša pegu e lego faeleng e purple ya boingwadišo bja Pegu) • Baeng ba tlilego (dirišang Pegu ya Baeng e lego ka go faele e purple) 	